

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Riigiteaduste instituut

Kairi Hunt

Türgi ja kurdide suhted Kobane juhtumi näitel

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Holger Mölder, PhD

Tartu 2015

Sisukord

Lühendite nimekiri	2
Sissejuhatus	3
Türgi ja kurdide suhted kuni Kobane juhtumini	6
Kobane juhtumi kirjeldus	10
Türgi ja kurdide vahelised suhted pärast Kobanet	13
Kokkuvõte	20
Kasutatud Kirjandus	23
Summary	27

Lühendite nimekiri

PKK– Partiya Karkerên Kurdistnê (Kurdistani Töölispartei)

AKP– Adalet ve Kalkınma Partisi (Õiguse ja Arengu Partei)

HDP – Halkların Demokratik Partisi (Rahvademokraatlik Partei)

PYD–Partiya Yekîtiya Demokrat (Demokraatliku Ühenduse Partei)

YPG – Yekîneyên Parastina Gel (Rahvakaitse Salgad)

DBP– Demokratik Bölgeler Partisi (Demokraatlik Regioonide Partei)

IS, ISIS – the Islamic State of Iraq and ash-Sham (Islamiriik; Islamiriik Iraagis ja Levandis)

Sissejuhatus

Käesolevas töös on vaatluse all ühe Lähis-Ida tähtsaima riigi – Türgi ning nende rahvusvähemuse – kurdide suhted ning Kobane piiramise mõju neile. Türgi riik on nii piirkondlikult kui ka rahvusvaheliselt väga oluline ja tugev jõud ja kurdid on arvukas rahvusgrupp piirkonnas, kellel pole omariiklust ning nende omavaheliste suhete muutused võivad olla kriitilise tähtsusega.

Kobane juhtumi all mõeldakse kurdide ja Islamiriigi relvastatud kokkupõrget kurdide käes olevas Kobane linnas Põhja-Süürias, Türgi piiri ääres. See oli kuus kuud kestnud võitlus, kus Islamiriigi võitlejad üritasid vallutada põhiliselt kurdi elanikkonnaga Kobane linna, mida kaitsesid Süüria kurdid, Iraagi kurdid ja ka Türgi kurdid. Islamiriik on islamiäärmuslaste terroristlik organisatsioon, mis koos temaga liitunud organisatsioonidega kontrollib alasid peale Süüria ja Iraagi veel mitmes riigis (Liibüa, Nigeeria jt) ning on üldiselt väga tuntud tänu oma hästi rahastatud interneti propaganda kaudu. 29. juunil 2014 kuulutas Islamiriik välja kalifaadi ning 13. septembril korraldati ulatuslik rünnak Kobanele Türgi piiri ääres ning seda ümbritsevatele küladele, kus kurdid moodustavad enamuse. Võitlus Kobane pärast lõppes 15. märtsil 2015, mil Islamiriik oli kaotanud oma positsioonid Kobanes ning kellele nende endi sõnul said saatuslikuks USA õhurünnakud. (Staff and Agencies 2015)

Kuni Islamiriigi rünnakuteni Kobanele liikusid kurdide (sh PKK) ja Türgi valitsuse suhted paremuse poole ning alates 2013. aasta märtsist kehtib relvarahu. Kuna enamus Kobane elanikke on süüria kurdid, siis mida verisemaks olukord arenes, seda rahulolematuks muutusid türgi kurdid oma rahvuskaaslaste saatuse pärast. Läbi Türgi territooriumi oleks olnud võimalik saata varustust ja võitlejaid Kobane kurdidele ning Türgi Valitsusega käis vaidlus, kas seda lubada. Kobane konflikt on oluline nurgakivi Türgi ja türgi kurdide suhetes, kuna kurdid lootsid Türgi abile oma rahvuskaaslaste võitluses Islamiriigi vastu.

Vaatamata kurdide soovile ning ka Lääneriikide Islamiriigi vastasele võitlusele hoidis Türgi selles konfliktis siiski tagaplaanile. Selleks võis olla mitmeid põhjuseid – Türgi kardab konflikti levimist enda territooriumile, kurdi põgenike arvukat sisserännet, kurdi võitlejate liikumist läbi Türgi territooriumi või seda, et kurdide toetamisel toetatakse ka

PKK-d ning see kogub jõudu, et hiljem Türki vastu astuda. Türki valitsuse tegevusetus ning hoolimatus ärritas türki kurde ning ähvardab lõhkuda seni saavutatud suhete normaliseerimise Türki ja türki kurdide vahel.

Käesolevas töös on esitatud hüpotees: Kobane piiramise tagajärjel muutusid Türki ja sealsete kurdide suhted. Sõltuvaks muutujaks on Türki Valitsuse kurdipoliitika. Hüpotees kinnitatakse või lükatakse ümber hinnates Türki kurdide poliitilist aktiveerumist seoses Kobane sündmusega, PKK ja Türki suhteid ning Türki valitsuse poliitikat kurdide suhtes enne ja peale intsidenti. Töös uuritakse, kuidas Kobane juhtum ning kurdide sekkumine Süüria kodusõtta on mõjutanud etnilise konflikti arengukäiku Türgis ning riigi ja tema olulise rahvusvähemuse suhteid. Kas konflikt põhjustas muutusi Türki rahvuspoliitikas? Kas Süüria kodusõda, kus Türki on toetanud opositsiooni president Assadi režiimile, kuid on samas mures Islamiriigi mõju laienemise pärast, on toonud muutusi Türki kurdipoliitikasse?

Esitan järgmised hüpoteesi abistavad uurimisküsimused:

Kuidas iseloomustada etnilist konflikti Türki ja kurdide vahel?

Kuidas on IS aktiveerumine Süürias ja Iraagis mõjutanud kurdide poliitilist aktiivsust Türgis?

Millised on olnud PKK ja Türki Valitsuse suhted ning kas need on muutunud Islamiriigi konflikti Kobane piiramisevältel?

Missugune on olnud Türki Valitsuse kurdipoliitika ning kuivõrd on nad seda muutnud Kobanes aset leidnud sündmuste tõttu?

Metodoloogiliselt on tegemist juhtumianalüüsiga – uuritakse kuidas Kobane konflikt mõjutas Türki ja kurdide suhteid. Töös on kasutatud uurivat juhtumianalüüsi, kuna juhtumi tagajärjed Türki ja kurdide suhetele pole kindlad ning üheselt mõistetavad ning olukord on kompleksem kui esmapilgul näib. Analüüsitakse Türki ja kurdide suhteid enne Kobane konflikti, selle ajal ja pärast ning selle põhjal otsustatakse, kas hüpotees leidis kinnitust või mitte. Allikadena on kasutatud Kobane juhtumi puhul aktuaalseid sündmust kirjeldavaid veebiartikleid ning Türki ja kurdide varasemate suhete puhul teadusartikleid.

Töö on jagatud kolmeks suuremaks peatükiks, kus esimeses on loodud analüüsiks sobiv taust, kirjeldades Türki ja türki kurdide vastasseisu tagamaid ja senist ajalugu. Teises peatükis antakse ülevaade Kobanes aset leidnud sündmustest ning analüüsitakse suhteid konflikti ajal. Kolmandas peatükis võetakse käsitluse alla Türki valitsuse ja kurdide suhted pärast Kobane konflikti ning analüüsitakse, kuidas Kobane sündmused on mõjutanud neid suhteid ning milline võib olla nende areng tulevikus.

Teoreetilise tagapõhjana käsitletakse John McCarry ja Brendan O'Leary etnilise konflikti reguleerimise poliitika teooriat (McCarry & O'Leary 1993). Selles pakutakse välja, et etnilise konflikti lahendamiseks on kaheksa võimalust: (1) genotsiid, (2) küüditamine, (3) eraldumine ja/või setsessioon (enesemääratlus), (4) integratsioon ja/või assimilatsioon, (5) hegemooniline kontroll, (6) vahekohus (kolmanda osapoole sekkumine) (7) kantoniseerimine/föderalism ja (8) konsotsiatsioon ehk leppedemokraatia. Käesolevas töös võetakse vaatluse alla Türki keskvõimu erinevate konflikti lahenduste variantide kasutamise ning analüüsitakse, millist konflikti lahendamise teooriat on Türki kasutanud kurdide puhul ja kas Türki puhul saab üldse neid teooriaid nii otse üle kanda.

Türgi ja kurdide suhted kuni Kobane juhtumini

Kaasaegne Türgi tekkis 1923. aastal pärast Ottomani Impeeriumi lagunemist. Türgi rahvusliku liikumise liider ja hilisem Türgi Vabariigi looja oli Mustafa Kemal Atatürk, kelle eesmärgiks oli luua Euroopa-laadne, ühendatud, tsentraliseeritud ja ilmalik riik vaid ühe – Türgi identiteediga. 1924. aasta konstitutsioon sätestas uue ideoloogia, mis on tuntud kemalismina ning omab tänapäevani väga suurt tähtsust. Kemalismi põhimõtted saab kokku võtta kuue printsiibiga: vabariiklus, populism, ilmalikkus, reformid, rahvuslus ja tsentraliseeritud võim. (Hamrén 2015)

Arvukaim mittetürklaste grupp Türgis on kurdid ja nemad on olnud suur oht kemalismi printsiipidele, eriti rahvusluse printsiibile. Ottomani Impeeriumi ajal osalesid kurdid Impeeriumi andministratsioonis ja nautisid olulisel määral autonoomiat. Nad olid küll Ottomani poolt vallutatud, kuid nad said säilitada oma keele ja kultuuri. 1920. aastal pärast Ottomani Impeeriumi langust lubati Sevresi Lepinguga kurdidele nende oma riiki. Türgi liider Mustafa Kemal Atatürk aga lükkas selle kokkuleppe tagasi ning edaspidised kurdide ülestõusud suruti maha.

Saavutamaks ihaldatud Türgi rahva identiteeti, tuli hävitada kõik alternatiivsed kultuurilised identiteedid. Seega tutvustati programmi Türkaniseerimine, mille eesmärgiks oli hävitada mitte-türklaste kultuur ja sõnavabadus. McGarry ja O’Leary etnilise konflikti lahendamise teooria järgi hakkas Türgi kurdide puhul kasutama assimileerimist. Kuid kuna kurdid on sel alal juba ajalooliselt elanud ning Ottomani Impeeriumi hegemoonilise kontrolli ajal oma etnilisi vabadusi nautinud, siis sel juhul, nagu autoridki märgivad, on rahvusel väga raske kaotada oma identiteet ning assimileeruda teise ühiskonda. (McGarry & O’Leary 1993:19)

1923. aastal Kreeka, Itaalia, Jaapani, Suur-Britannia ja Türgi vahel sõlmitud Lausanne leping pani paika Ottomani Impeeriumi järgsed piirid. See on väga oluline dokument mitte ainult seoses kurdide saatusega, aga ka vähemuse küsimusega Türgis üldiselt. Lausanne Lepingu järgi on vähemuse definitsioon “mittemoslemid”, ning see ei erista mitte-türklastest moslemite staatust. Lausanne Leping on oluline, kuna siin tuuakse välja Türgi ametlik poliitika vähemuste suhtes. Türgi väidab, et vähemused on need, keda tunnistatakse rahvusvaheliste lepingutega ja seega ainsad vähemused Türgis on

kreeklased, armeenlased ja juudid. Kurdidel Türgis erilist staatust pole, nad pole vähemusena tunnustatud, seega pole neil ka kirjutatud vähemuse õigusi või vabadusi, ametlikult suhtutakse neisse kui türklastesse. (Hamrén 2015)

Türgi ja türgi probleem on üleval olnud alates Türgi Vabariigi loomisest ning kurdid moodustavad 15 miljonist inimesest koosneva vähemusrühvuse Türgis. Kui Ottomani Impeerium lagunes pärast Esimest maailmasõda, jäid kurdid omariikluseta ja jagunesid mitme riigi vahel, sh Türgi, Iraan, Iraak ja Süüria. Kui Iraagis ja Süürias on välja kuulutatud kurdide autonoomsed piirkonnad (Lõuna-Kurdistan ja Rojava, viimast Süüria ei tunnista), siis Türgis on kurdi parteid keelatud ja Iraanis kurdi natsionalistlikud liikumised alles püüdleval autonoomia poole. Türgi Vabariik aga pole kurdide soovitud iseseisvusest ning oma maa-ala loovutamisest huvitatud ning rakendab kurdidega pigem assimileerimisprotsessi, üritades eemaldada kõik erinevused kahe rühvuse vahel. (Banco 2014)

Haldusüksused Kurdistani piirkonnas täideti etniliste türklastega ja kõik viited Kurdistani kohta kustutati ametlikest dokumentidest. Ka kõik kurdikeeled kohanimed asendati türgikeelsetega. 1924. aastal keelati kurdi keele kasutamine kõigis ametlikes asutustes, kaasaarvatud koolides. Pärast 1980. aasta sõjalist riigipööret represseeriti kurdi kultuuri veelgi: 1983. aastal keelati termini “kurdi” kasutamine, kurdi folklaulud ja nimed keelati ära. (Hamrén 2015)

Kuni 1990-nda aastani oli Türgi Vabariigi ametlik hoiak, et Türgis pole eraldiseisvat kurdi rahvust ning kurdid kannatasid kultuuriliste, poliitiliste ja majanduslike repressioonide all. Türgi on alati sellele küsimusele vaadanud pigem hõimu vastupanu või piirkondliku mahajäämuse, kui rahvuspoliitilises võtmes. Kurdiküsimus on tüüpiliselt idenfitseeritud kui minevikus toimunud, mitte olevikus eksisteeriv nähtus ja käsitletud perifeeria poliitilise ja majandusliku vastupanu raames, mitte rahvusliku integratsiooni teemana. (Loizides 2010: 518)

Viimaste aastate jooksul on tekkinud suurem tolerantsus kurdi keele kasutuse vastu Türgis, kuid on siiski jäänud ka olulisi piiranguid. Näiteks on ametlikus asjaajamises ikka veel keelatud kasutada teisi keeli peale türgi keele. Edusamme on olnud seoses kultuuriliste õigustega. Kahele kohalikule telekanalile Diyarbakiris ja ühele

raadiokanalile Danliurfas anti õigus saateid üle kanda kurdi keeles, kuid ülekanded on piiratud mitmel teel – kõigile programmidele välja arvatud filmid ja muusikaprogrammid kehtivad ajalised piirangud ning kõik saated peavad olema subtiitritega või tõlgitud türki keelde. Lisaks pole lubatud hariduslikud saated, mis õpetavad kurdi keelt. Türki Avalik Televisioon (TRT) näitab saateid jätkuvalt viies keeles, sealhulgas ka kurdi keeles, kuid TRT rahvuslike saadete kestvus ja ulatus on ikka veel väga piiratud.

Kurdid on aktiivsed kõigis sotsiaalse ja poliitilise elu aladel ning ca 25% parlamendiliikmetest kui ka tipptegijatest ettevõtluses on kurdid. Veel enam, kolm Türki endistest presidentidest on kurdi juurtega. Seega kurdi olemine iseenesest ei ole põhjus diskrimineerimiseks, vaid assimilatsioonipoliitika eesmärgiks on kurdid sulatada türki rahvusesse. Selle eesmärgi saavutamiseks aga pole assimilatsioonipoliitika ehk kõige parem valik, vaid liialt pealesunnitud nende jaoks, kes identifitseerivad end kurdidena. Pigem oleks kurdide rahumeelse sulandumise saavutanud integratsioonipoliitika, mis oleks küll võtnud kauem aega, kuid kus poleks koheselt keelatud kurdide etnilisi vabadusi ning seega oleks tekitanud vähem konflikte.

Suur osa kurdidest on kas tervikuna või osaliselt võtnud omaks türki identiteedi. 1993. aastal viidi Istanbulis kurdide hulgas läbi uuring, kus 13% ütles, et neil on kurditaust, 3,9% ütles, et nad on kurdid, 3,7% nägi endid kui türklasi, kel on kurdist vanemad ning ülejäänud identifitseerisid endid kui türklasi. Paljudele kurdidele ei meeldi kui neid kutsutakse vähemuseks. Osa kurdidest on aja möödudes omaks võtnud türki identiteedi ning vabatahtlik assimilatsioon pole olnud kunagi probleem, probleem on pealesunnitud assimileerimine. (Hamrén 2015)

Kui räägitakse Türki ja kurdide suhetest, siis tihtipeale mõeldakse selle all hoopis Türki Valitsuse ja Kurdistani Töölispartei ehk PKK vahelisi suhteid. PKK on Türki kurdide rahvuslik liikumine, mille eesmärgiks on iseseisva Kurdistani riigi moodustamine (või partei liidri Öcalani praeguste sõnade kohaselt autonoomia saavutamine). PKK on Türki, USA ja NATO poolt kuulutatud terroristlikuks organisatsiooniks, kuna ta kasutab oma eesmärkide saavutamiseks relvastatud jõudu nii riiklike struktuuride kui ka tsiviilelanike vastu. PKK tuli kokku pärast 1980. aastate kurdide vastaseid repressioone ning nende esimene rünnak oli 1984. aastal, kus sai surma üle tosina inimese. Kuigi

täpseid numbreid on raske kokku arvutada, siis enam kui 30 000 inimest on oma elu kaotanud valitsuse ja PKK vahelises võitluses. (Ergil 2000)

PKK asutati 1978 kurdi üliõpilaste poolt, sh Abdullah Öcalan, kes vaatamata eluaegsele vangistusele on siamaani organisatsiooni austatud liidriks. Oma tegevuse alguses kasutas PKK klassikalisi terroristide meetodeid nagu enesetapurünnakud, ründas valitsust ning korraldas selle vastu demonstratsioone. Nad ründasid ka tsiviilelanikke ning elamurajoone, nii kurde kui ka mitte kurde, kes keeldusid PKK-ga koostööd tegemast või keda kahtlustati koostöös Türgi võimudega. Hiljem PKK hülgas kurdide ründamise taktika, ning keskendus rohkem Türgi võimudele ja turistidele.

PKK-l on poolehoidjaid üle kogu maailma ning aktiivseid liikmeid arvatakse olevat umbes 15 000. PKK on domineeriv kurdide liikumine nii Süüria ja Iraani Kurdistanis kui ka diasporaas. PKK juhib mitmeid valitsusväliseid organisatsioone ning sadu kogukondlikke keskusi nii Jaapanis, Kanadas, Venemaal, Austraalias, Lõuna-Aafrikas kui ka Skandinaavias. Euroopas on ka mitmeid eratelekanaleid ja raadiokanaleid ning väljaandeid, mis on väga lähedaselt seotud PKK-ga. PKK on oma miljonite toetajatega nii majanduslikult, poliitiliselt kui ka sotsiaalselt kindlasti kõige paremini organiseeritud kurdide liikumine maailmas. PKK ei esinda kõigi kurdide vaateid Türgis, kuna nad on suhteliselt vägivaldse lähenemisega, kuid pärast Kobane juhtumit said nad kindlasti toetust juurde. PKK oli algselt marksistlik partei, kuigi hiljem on Öcalan marksismist lahti öelnud. Lisaks PKK-le on Türgis ka teisi kurdide poliitilisi parteisid, neist kõige populaarsem on vasakpoolne rahvusülene Rahvademokraatlik Partei (HDP), mida juhivad kurdid ning mis seisab vähemuste õiguste eest. HDP kurdi vennaspartei on Demokraatlik Regioonide Partei (DBP). (Hevian 2013)

Pärast 1999. aastal PKK liidri Abdullah Öcalani areteerimist PKK tegutses edasi, kuid ei olnud enam nii aktiivne. 2012. aastal alustas Türgi Valitsus salajasi läbirääkimisi relvarahu üle PKK vangistatud liidri Öcalaniga. Valitsus vahendas kirju ka vangistatud Öcalani ja Põhja-Iraagis asuvate PKK liidrite vahel ning 21. märtsil 2013 kuulutati välja relvarahu ja 25. aprillil lubas PKK Türgist lahkuda. Samas juulis hoiatas PKK Valitsust, et kui lubatud reforme ei hakata ellu viima, on relvarahul lõpp.

Kobane juhtumi kirjeldus

Relvarahu kestis kuni 14. oktoobrini, mil Türgi hävitajad pommitasid kohti, kus asusid Kurdistani Töölispartei võitlejad, mitte ISIS-e postitsioone ning kardeti, et see otsus võib lõpetada 2-aastase rahuperioodi. Türgi relvajõudude kodulehe avalduses on öeldud, et õhurünnak oli vastus sellele, et sõjaväe valvepost oli PKK tule all ning terroristid tuli vaigistada. Samas ei ole kinnitust, kes tegelikult enne tule avas ning mis põhjusel.

Need olid esimesed õhurünnakud pärast 2013. aasta märtsi, mil Türgi Valitsuse ja kurdi mässuliste vaheliste rahukõneluste tulemusel sai alguse vaheahu. PKK juhtkond teatas, et sõjalised jõud, mis olid osaliselt Türgist lahkunud 2013. aasta vaheahu tulemusel, on nüüd valmis naasma. PKK kõrgem ülem Cemil Bayik ütles, et kuna Türgi jätkab oma poliitikaga ilma igasuguste muudatusteta, on nad tagasi saatnud kõik võitlejad, kes olid Türgist ära kutsutud. PKK vangistatud liider Abdullah Öcalan on varasemalt öelnud, et kui Kobane langeb ISIS-e kätte, on rahuprotsess läbi. (Zalewski 2014)

Relvastatud konflikt Kobanes toimus kurdide ja terroristliku rühmituse Islamiriik vahel. Islamiriik on sunniitide terroristlik organisatsioon, mis on erinevate nimede all eksisteerinud 1990-ndate aastate lõpust, mil selle algrakukese lõi jordanlane Abu Musa al-Zargawi. Islamiriigi eesmärgiks on kuulutada välja globaalne kalifaat, kus järgitaks Koraani ja Šaria reegleid. 2014. aastal Islamiriigi rünnakud Süürias ja Iraagis tihenesid ning ta tõusis rahvusvahelisse huviorbiiti. 29. juunil 2014 kuulutas Islamiriik hõivatud Iraagi ja Süüria aladel välja kalifaadi ning 13. septembril korraldati ulatuslik rünnak alates 2012. aastast kurdide kontrolli all olevale Süüria linnale Kobanele Türgi piiri ääres ning seda ümbritsevatele küladele, kus kurdid moodustavad enamuse ning seetõttu mõjutab Islamiriigi tegevus ka Türgi Valitsuse ja türki kurdide suhteid.

Kuigi ametlikult nimetab Türgi ISIS-t terroriorganisatsiooniks, siis välisel vaatlusel tunduvad Türgi ja Islamiriigi suhted suhteliselt segased ning paljud kurdid arvavad, et Türgi hoopis toetab ISIS-t. 11. juunil 2014 võeti 46 türklast Iraagi linnas Mosulis Islamiriigi poolt pantvangi ning nad vabastati alles 20. septembril. 6. juunil pidas Islamiriik kinni 32 türklasest veoautojuhti, kes vabastati kuu aega hiljem. (Johnston 2014) 21. veebruaril 2015 ületasid Süüria piiri sajad türki sõdurid tankide ning raskerelvastusega, et tuua Islamiriigi poolt vallutatud aladelt ära 40 Türgi sõdurit, kes

valvasid Suleyman Shah hauakambrit.¹ (Benedictus 2015) Islamiriik ei tapnud ühtegi Türki kodanikku ning pole teada, mis tingimustel Türki sai oma pantvangid tagasi. See annab kurdidele veelgi enam alust arvata, et Türki teeb koostööd ISIS-ega ning toetab neid.

Ametlikult osaleb Türki USA juhitud ISIS-e vastases koalitsioonis, kuid mitte aktiivselt. Türki andis USA-le loa kasutada nende lennubaase, millest lähim on vaid ca 160 km kaugusel Süüria piirist, tegemaks rünnakuid ISIS-e vastu. Lisaks andis Türki nõusoleku välja õpetada tuhandeid kurdi peshmergasid ISIS-e vastu võitlemiseks. Türki üritab ennetada ka välivõitlejate juurdevoolu IS ridadesse ja Islamiriigi nafta eksporti. (Staff and agencies 2014)

Kobane relvastatud konflikt kestis kokku 6 kuud ning selle tagajärjel tapeti ca 600 kurdivõitlejat, üle 2000 Islamiriigi võitleja ja üle 50 tsiviilelaniku ning ligikaudu 300 000 tsiviilelanikku põgenes Türgisse. Islamiriigi vastu võitlesid peamiselt Süüria kurdide relvarühmitused Rahvakaitse Salgad (YPG), Süüria Kurdistani Demokraatliku Liidu Partei (PYD) sõjaline tiib; õhurünnakutega abistas peamiselt USA juhitud rahvusvaheline koalitsioon – mis sundiski Islamiriigi lõpuks taganema. (The Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Centre 2015)

Rahvakaitse Salgad (YPG), PKK kõrvalharu Süürias, palus korduvalt Türki valitsusel avada piir Kobanisse Iraagi kurdi võitlejate jaoks ning ka saata raskerelvastust dzihadistide hävitamiseks. Kui Türki lõpuks otsustas piiri avada, ning lasta võitlejad Kobanesse appi, oli kurdide pahameel Valitsuse tegevusetuse üle juba niivõrd kasvanud, et see ei leevendanud nende viha Türki Valitsuse vastu. (Krajeski 2015)

Kuigi pikka aega ei lubanud Türki kurdivõitlejail ületada piiri ning minna Kobanesse, siis 20. oktoobril Türki teatas, et aitab kurdivõitlejatel piiri ületada võitluseks ISIS-e ususõdalastega. Varasemalt väitis Türki välisminister, et nad ei saa anda tsiviilelanikele relvasid ning saata neid võitlema terroristidega, kuna see on kuritegu. Hiljem muudeti meelt ning üks põhjuseid, miks Türki lubas võitlejad Kobanesse võib olla, et Türki Valitsus ei taha, et rahukõnelused PKK-ga takerduksid Kobane sündmuste tõttu.

¹ Suleyman Shah hauakamber on koht, kuhu arvatakse olevat maetud Suleyman Shah, Selçuk Bey lapselaps ja Ottomani Impeeriumi looja Osman I vanaisa. (World Heritage Encyclopedia)

Türgi kurdid ootasid ka, et Türgi Valitsus astuks nende rahvuskaaslaste nimel sõtta, kuid Türgi otsust passiivseks jääda mõjutasid ka paljud teised asjaolud - nt mis juhtub, kui kurdid saavad julgustust ning hakkavad võitlema autonoomia nimel; Süüria praegune liider Bashar Al-Assad oleks Türgi konfliktiga liitumist võtnud kui sissetungi Süüriasse; kas Türgi on valmis saama endale sellist vaenlast nagu ISIS ning võimalikuks ISIS-e tegevuse laienemiseks Türgi territooriumile jne.

Sõjaliselt Türgi kurdidele Kobane konfliktis abi ei pakkunud, kuid pakkus varjupaika põgenikele. Nad on vastu võtnud ca 300 000 süürialast, kellest ca 220 000 elab telk- ja konteinerlaagrites piiri lähedal ning nende ülalpidamine pole lihtne. Mõned põgenikud on leidnud elukoha uutes telklinnades, mõned on pereliikmete juures, kuid mõned elavad ka väljakutel, mošeedes ja mahajäetud põldudel. (Zalewski 2014)

Kurdi protestijad olid vihased, et Türgi ei anna IS vastu võitlevatele Kobane kurdidele militaarabi ning seetõttu mindi vastuollu politsei, türgi natsionalistide ja islami radikaalidega mitmes Türgi linnas, mille tagajärjel sai surma vähemalt 40 inimest. Kurdi poliitikud hoiatasid, et mida kauem kannatused Kobanis kestavad, seda suurem on tõenäosus, et poliitiline atmosfäär Türgis muutub mürgiseks ning lõppeda võib vastne rahuprotsess Türgi valitsuse ja PKK vahel. (Zalewski 2014)

Türgi ja kurdide vahelised suhted pärast Kobanet

Õnneks Islamiriik ei vallutanud Kobanet ning vahepeal Türki Valitsuse ja PKK vahel püsib. Samas täiesti samad need suhted kindlasti pole nagu enne Kobane piiramist, kuna Türki Valitsus tegi valikuid, mis ei olnud PKK-le meelejärele ning see kajastub praegu ka nende ning ülejäänud kurdide käitumises. Kurdid mõlemal pool piiri usuvad, et Türki toetab mingil määral ISIS-t ja kasutab pühasõdalasi YPG vastu, kes on Türki pikaajalise vaenlase PKK alge ning just see on ka kurdide hulgas kasvanud vastumeelsust Türki Valitsuse suhtes. (Krajeski 2015)

Türki ootas (või kartis?), et Kobane läheks ISIS-e kätte, kuid seda ei juhtunud. Fakt on see, et Kobane jääb YPG kontrolli alla ning kindlasti on seeläbi paranenud PKK läbirääkimiste positsioon. PKK võitlejad on ennast alati vabadusvõitlejateks pidanud, mitte terroristideks, ning võitlus Kobanes on nad nüüd üldsuse silmis kangelasteks teinud. Nende rahvusvaheline kuvand on palju paranenud ka tänu naisvõitlejatele (ligikaudu 1/3 kurdide võitlejatest on naised), kes on saanud feminismi sümboliteks ning vastu seisnud ISIS-e ekstreemsele religioosusele. (Cousins 2014) Seega võib järeldada, et kurdide rahvusvaheline staatus on Kobane järgselt tõusnud. Et Türki saaks rahvusvahelist heakskiitu, tuleb tal kindlasti läbirääkimistel rohkem PKK ja kurdide nõudmistele vastu tulla kui enne Kobane konflikti. (Krajeski 2015)

Kobane juhtum on vaieldamatult muutnud türki kurde poliitiliselt aktiivsemaks. Alustades rahvustunde kasvust kuni protestide ning oma elu ohverdamiseni oma õiguste nimel. Hiljutisi surmavaid lahinguid Cizre linnas PKK-pooldavate kurdide ja islamistide rivaalide vahel nähakse just nimelt Kobane kõrvalmõjuna. Sellised kurdirahvuse ülesed sentimentaalsused tekitavad omakorda dilemma PKK vangistatud liidri Abdullah Öcalani jaoks, kes kinnitab, et Türki kurdid ei taha eraldiseisvat riiki, samas kui mitmed noored kurdi võitlejad on öelnud, et nad tunnevad end ühtsema rahvana kui kunagi varem ning soovivad iseseisvuda. (Zaman 2015)

Türki linnas Diyarbakiris kogunes sadu tuhandeid kurde vaatama Rahvademokraatliku partei (HDP) liikme Sirri Süreyya Önder-i poolt ette kantut vangistatud kurdimässuliste liidri Abdullah Öcalani kirja rahuläbirääkimiste järgmise faasi kohta Türki valitsusega, kaasaarvatud konflikti lõpetamine ja demokraatlikud reformid. Kuid Öcalani sõnum

kurdi uusaasta pidustustel ei sisaldanud laialt oodatud kutset PKK täielikult desarmeerida. Sellega ta rõhutas rahukõneluste haprust sõjast kahjustatud piirkonnas, kus ta sõdurid võitlesid radikaalse grupi ISIS-ega, kohe Türki piiri ääres. (Jones 2015)

Pärsia kalendri uus aasta – Nowruz –on kurdide jaoks oluline tähtpäev. 2013. aasta uusaasta pidustustel avaldati Öcalani teade relvarahust ning käsust PKK-l sellest kinni pidada. Valitsus ja kurdid olid oodanud temalt sel aastal ka initsiatiivi, et panna aeglane rahuprotsess liikuma lõpu poole. Kuid oma kirjas ütles Öcalan, et PKK lõpetaks sõjalise kampaania Türgis, kui Valitsus teeb tõsiseid samme vabaduste kaitseks ja garanteerib kurdide rohkem õigusi. Öcalan kinnitas, et PKK valus vaev pole olnud asjata, kuid nüüd on jõutud etappi, kus vanaviisi ei saa jätkata ning innustas oma järgijaid relvade asemel poliitikat kasutama. (Ayla & Emre 2015) Et PKK lõpetaks oma sõjalise kampaania, on Öcalan nõudnud uut konstitutsiooni, kuhu pannaks sisse ka sellised pluralistliku demokraatia printsiibid nagu erinevate etniliste identiteetide tunnustamine ning isiklikud vabadused. (Peker 2015)

Ka Türki valitsus eesotsas peaminister Davutogluga rõhub rahule, solidaarsusele ja vendlusele kui peamistele printsiipidele saavutamaks rahu türki kurdidega. Türki asepeaminister Bülent Arinc ütles, et Öcalan nõudis, et valitsus looks läbirääkimiste valvekomitee, mis järgiks rahukõneluste protsessi. Kuid president Erdogan, kes peaministriks oleku ajal alustas rahukõnelusi ja kelle käes on senini keskne roll, polnud Valitsuse ja Öcalani plaaniga nõus. President katkestas plaani luua läbirääkimiste valvekomitee ja väitis, et Türki luureagentuur peaks jätkama rahukõnelusi Öcalaniga, kuna nad on juba protsessiga poole peal. See otsus sai palju kriitikat nii kurdidelt kui ka opositsiooniparteidelt, kuna takistab läbirääkimiste läbipaistvust.

Kuidas aga on Türki Valitsuse positsioon muutunud kurdide ning optimistliku PKK suhtes, näitab uus parlamendile esitatud “Turvalisuse” eelnõu, mille eesmärgiks on ulatuslikult laiendada politsei ja kohtute võimu, karmistada protestimise karistusi ning anda politseile õigus kasutada tulirelvi inimeste vastu, kes kannavad kahjulikke relvi ning nad kinni pidada ilma juriidilise kinnituseeta. Veelgi enam, karmistatakse karistusi inimeste vastu, kes osalevad terroristliku organisatsiooni “propaganda demonstratsioonides”. (Krajeski 2015) Erdogan väidab, et see on turvameede tagamaks

stabiilsust ning arengut Türgis, kuid teised osapooled nagu kurdid ja Euroopa Liit näevad seda kui inimõiguste rikkumist. (Peker 2015)

Türgi taktika pärast Kobane juhtumit on paljuski endine, Erdogani tegevus näitab seda, et Türgi jätkab poliitilist ja majanduslikku survet Süüria kurdidele. Türgi kutsub neid jätkuvalt ühinema Istanbulis asuva Süüria opositsiooniga, et kuulutada sõda praeguse režiimi vastu. Samas mitmed Süüria kurdide liikumised toetavad Assadi või on jäänud kodusõjas neutraalseks, kuna Assad lubas kurdidele autonoomiat. See omakorda võib õõnestada toetust hetkel käimasolevale rahuprotsessile türgi kurdide hulgas ning võib käivitada uue vägivallalaine või ebastabiilsuse, mida seoses Kobane sündmusega on palju rohkem nähtud võrreldes eelnevate aastatega. (Zaman 2015)

Kuigi Valitsus ja Öcalan üritavad ehitada rahuprotsessi, on enamus noori türgi kurde võlutud PKK sõjalistest pingutustest. Selline olukord avaldab Öcalanile survet võtmaks ette julgemaid tegusid nagu üritada oma järgijaid motiveerida lõpetama sõjaline kampaania iseseisvumiseks, et saavutada poliitiline võitlus ühendatud Türgis. Kuid noored türgi kurdid on kindlad, et rahukõnelused on vaid selleks, et hoida kurdid hõivatud, rahu ei tule nagunii. Nemed tunnevad pärast Kobane sündmust kurdidega hoopis suuremat ühtsustunnet kui kunagi varem ning soovivad oma riiki. (Ayla & Emre 2015)

Töös esitati hüpotees, et Türgi ja türgi kurdide suhted on muutunud pärast Kobane piiramist. Türgi ja kurdide küsimusel on mitu tahku, nii suhted Türgi Valitsuse kui PKK vahel kui ka Türgi valitsuse ja kurdide vahel üldiselt. Kobane juhtum mõjutas kõiki neid osapooli, kuid seda erinevalt ning üldkokkuvõttes on keeruline öelda, kas Türgi ja kurdide suhted liikusid paremuse või halvemuse poole, kuid võime kindlad olla, et endised nad pole. Järgnevalt toon välja, mis muutus Kobane konflikti tagajärjel:

Kobane konfliktist kõige otsesemad võitjad on PKK ja Öcalan, ning kaotajaks pole vaid ISIS, vaid ka Türgi. PKK ja tema Süüria partner YPG on juhtinud võitlust ISIS-e vastu. Kurdivõitlejad on saanud superkangelaste staatuse ning Türgi pigem rahvusvahelise halvakspanu, et ei astunud oma vähemusrahva kaitseks välja. Kurdid said rahvusvaheliselt suure heakskiidu osaliseks ning nii mõnedki NATO liikmed tegid ettepaneku PKK terroristide listist eemaldada. (Peker 2015)

Türki küll võttis vastu Süüria kurdidest põgenikke, kuid temalt oodati rohkem. Tükk aega ei avanud Türki piiri kurdidele, kes tahtsid oma rahvuskaaslastele Süüriasse appi võitlema minna. Kui Valitsus lõpuks seda tegi, olid kurdid juba väga pahased ning see neid leebuma ei motiveerinud. 20. oktoobril Türki teatas, et aitab kurdivõitlejatel piiri ületada võitluseks ISIS-e ususõdalastega ning näitas omakorda, et Valitsuse suhtumine ISIS-ega võitlemise suhtes on muutunud.

Üks põhjuseid, miks Türki lubas võitlejad Kobanesse võib olla, et Türki Valitsus ei taha, et rahukõnelused PKK-ga takerduksid Kobane sündmuste tõttu. Piiri avamise põhjuseks võis olla ka rahvusvaheline surve – Türki ei taha rahvusvahelist halvakspanu ja isolatsiooni, seega ei jäänud tal muud üle, kui liituda USA juhitud koalitsiooniga. Samas Türki välisminister Cavutoglu kordas, et PKK Süüria vennaspartei Demokraatliku Ühenduse Partei (PYD) on ilmne oht piirkonnas – nagu ISIS tahab saada kontrolli teatud Süüria piirkonna üle, nii ka PYD. Ja nii kaua kuni need on PYD ambitsioonid, ei toeta Türki neid. (Bajekal 2014)

Tegelikult ootasid kurdid Türki valitsuselt ka sõjalist sekkumist kurdide poolel ning toetust relvastuse osas. Valitsuse vastumeelsus aidata kurde Kobane lahingus tuleneb selle suhtest riigi oma kurdi poliitilise liikumise PKK-ga. Türki valitsuse jaoks on Süürias ISIS-ega võitlev Demokraatliku Ühenduse Partei (PYD) võrdne PKK-ga, ehk siis see on terroristlik organisatsioon. (Krajeski 2015) See võib ka selgitada Valitsuse keeldumist aidamast Süüria kurdidel võidelda ISIS-ega, kuna Türki kardab võimalikku kurdide ühinemist ning see ühendatud kurdijõud võib hiljem ka Türki vastu pöörduda.

Kuid PKK maine seoses Kobane konfliktiga hoopis paranes maailma silmis. Kui varasemalt olid mitmed riigid PKK kuulutanud terroristlikuks organisatsiooniks, siis nüüd nähti neid kui kangelasi, kes päästsid Kobane veel suurema terrorirühmituse – ISIS-e käest. See annab kindlasti PKK-le rohkem võimalusi Türki Valitsusega läbirääkimiseks, kuna Türgit siiski huvitab, mida temast rahvusvaheliselt arvatakse.

Kobane konflikt aitas kinnitust saada ka sellele, et PKK harjumus kõike relvaga lahendada võib olla vahetunud rahumeelsemate vahendite vastu. Kuigi PKK ja kurdid olid Kobane konfliktil ärevuspiirini aetud, ning PKK ähvardas relvarahu lõpuga, siis

seda õnneks ei tulnud. PKK ei reageerinud relvadega sellele, kui Türki Valitsus pommitas nende sõjabaasi. Tundub, et pärast 30 aastat sõda on PKK valmis relvad poliitika vastu vahetama.

Kuigi PKK on justkui rahumeelsemaks jäänud, on paljud tsiviilelanikud aktiivsemaks muutunud. Türki ei toetanud kurde Kobane konfliktis sellises ulatuses nagu kurdid lootsid ning paljud neist usuvad, et Türki toetas mingil määral isegi hoopis pühasõdalasi, kuna need võitlesid PKK liitlasega Süürias. Seetõttu on paljud kurdid valitsuse suhtes ebausaldavaks ning poliitiliselt aktiivsemaks muutunud. Kurdid korraldasid mitmetes Türki linnades demonstratsioone ja proteste, mis suruti politsei ja sõjaväe poolt maha ning hukka sai selle tagajärjel üle 40 inimese. Noored kurdid on öelnud, et tunnevad ennast ühtsemana kui kunagi varem ning soovivad iseseisvust.

See omakorda teeb rahuläbirääkimised Türki Valitsuse ja PKK vahel keerulisemaks, kuna on olemas grupp kurde, kes ootab PKK poolt justkui sõjalist tegevust. PKK liider Öcalan aga on kinnitanud, et PKK ja kurdid ei võitle iseseisva Kurdi riigi nimel, vaid soovivad kurdidele rohkem õigusi Türgis. Seega on Öcalani väljakutse leida tasakaal läbirääkimistel motiveeritud kurdide ja Valitsuse vahel. Ning kuigi Öcalan ütles oma viimatises kõnes, et PKK ei saa relvastatud võitlusega enam edasi minna, ei öelnud ta ka, et PKK desarmeerib end täielikult.

Nii PKK kui valitsus räägivad avalikult ja justkui tahavad lõplikku vaherahu sõlmida, kuid nende reaalsed tegevused ei näita olukorda nii heas valguses. Just nagu Öcalan ähvardab vaherahu lõppemisega ning ei desarmeerida oma võitlejaid, hoiab Erdogangi end valvel. Erdogan võrdleb PKK-d jätkuvalt terroristidega ning tahab karmistada protestide ja demonstratsioonide korraldamise karistamist. Samuti keelas ta valitsusel moodustada läbirääkimiste valvekomiteed, mis oleks läbirääkimised PKK-ga muutnud kindlasti läbipaistvamaks ning saanud kurdidelt paremat tagasisidet. Selliselt usaldamatuse pinnalt on raske saada tulemusi, mis olukorra jäädavalt lahendaks.

Kui kurdid usuvad, et AKP teod Kobani sündmuste ajal peegeldavad nende üldist suhtumist rahuprotsessi, siis see võib saada parteile saatuslikuks. Kurdide hääled AKP-le on väga olulised ja minevikus on Erdogan ja AKP nende hääli võitnud lubades rahu, suuremaid õigusi, majanduslikku kasvu ning hiljuti rohkem vahendeid leevendamaks

põgenike kriisi. 2007. aastal sai AKP paljudes kurdi enamusega piirkondades kõige rohkem hääli, tutvustades mitmeid kurdide vabadusi suurendavaid reforme. (Ekmeci 2014)

Fakt on see, et tänu Kobane konfliktile langes Valitsuse ning AKP maine paljude kurdide seas. Türgis on suvel uued valimised ning kui AKP on varasemalt saanud arvukalt kurdide hääli, siis sel korral tuleb nende saamiseks rohkem vaeva näha. Need kurdide hääled, mis on seni läinud AKP-le lähevad nüüd suure tõenäosusega Rahvademokraatlikule Parteile (HDP), mis toetab vähemuste õigusi, sealhulgas ka kurdide õigusi. See faktor ning ka meeleolud, mis Kobane juhtum on loonud, annavad kurdidele oma õiguste eest võitlemiseks kindlasti parema positsiooni kui varem ning muudavad AKP järeleandlikumaks.

Väga olulist muutust Türgi ja kurdide konflikti puhul tähistab ka see, et PKK on avalikult öelnud, et kurdid ei soovi iseseisvumist vaid autonoomiat Türgi sees. Kui varasemalt oli PKK sooviks McGarry ja O'Leary teooria järgi justkui eraldumine või setsessioon, siis nüüd sihivad nad pigem föderalitsiooni poole. Kui varasemalt on olnud Valitsuse hirmuks, et kurdid soovivad iseseisvuda, siis nüüd võivad nad kergendatult hingata, kuna ei tule loovutada oma maa-ala (või seda kaitsta), vaid tuleks leida tasakaal selle üle, kui suur võim kurdidele anda Türgi piires, et kõik oleks rahul.

Kõige tähtsam küsimus läbirääkimistes Türgi ja kurdide vahel on kurdide nõue anda võim kurdienamusega aladel Valitsuselt üle kurdidele. Küsitlused kurdide hulgas on näidanud suuremat toetust föderaalriigile ning 2/3 türgi kurdidest soovivad oma parlamenti ja nende eesmärgiks on, et haridus, tervishoid, kultuur ja turism oleks korraldatud kohalikul tasandil, mida juhib valitud, mitte keskvõimu poolt määratud valitseja. (Europe Report No 234 2014)

Kui kurdid saavutaksidki oma eesmärgi, siis McGarry ja O'Leary teooriale tuginedes oleks tegemist föderalismiga, mis on palju rohkem tunnustatud kui seni käigus olnud assimileerimine, kuna föderalism kätkeb endas meetodeid etniliste rahvuste erinevuste ohjamist mitte elimineerimist. (McGarry & O'Leary 1993:33) Praeguste sündumuste võtmes tundub, et Türgi on siirdumas assimilatsioonipoliitikast edasi ja tunnistama rohkem kurdide õigusi, liikudes uude konflikti lahendamise teooriasse. Samas tuleb

silmas pidada, et kurdide poolt hõivatud alad Türgis on majanduslikult problemaatilised – kui välja arvata mõned naftamaardlad ning kaevandused, siis pole sel piirkonnal vahendeid Türgist iseseisvalt hakkama saada ja see hakkab tulevikus kindlasti uusi probleeme tekitama. (Europe Report No 234 2014)

On raske öelda, kas Türgi valitsus tunneb survet muutmaks oma lähenemist kurdi küsimusele Kobane sündmuste tõttu. Erdogan jätkab avalikult PKK hukkamõistu ning nimetab neid terroristlikuks organisatsiooniks, kuid jätkatakse ka läbirääkisimisi Öcalaniga ning loodetakse siiski sõjakirves lõplikult matta. (Krajeski 2015) Kuigi valitsus on saavutanud vähemalt ajutise rahu PKK-ga, pole Türgi siiski lahendanud oma kurdi küsimust, kuna PKK ei ole kunagi esindanud enamuse türki kurdide arvamust. Vaid väike osa kurdidest näeb PKK-d kui oma esinduslikku organit ning enamus kurdidest tahab jääda osaks Türgist. (Cornell 2001)

Kokkuvõte

Töös esitatud hüpotees “Türgi ja türgi kurdide suhted on muutunud pärast Kobane juhtumit” sai kinnitust. Hinnates Türgi kurdide poliitilist aktiveerumist seoses Kobane sündmusega, PKK ja Türgi suhteid ning Türgi valitsuse poliitikat kurdide suhtes tuli selgelt välja, et kõigis neis aspektides on toimunud muudatused ning Türgi Valitsuse ning türgi kurdide suhted pole samad kui enne Kobane juhtumit. Kurdidest tsiviilelanikud on aktiivsemaks muutunud ning Valitsuse vastu rohkem proteste korraldanud; PKK on valmis sõjalise lähenemise poliitiliste läbirääkimiste vastu vahetama ning valitsus peab hoolega oma suhtumist ning tegusid jälgima, kuna kurdide poolehoid neile on vähenenud ning võimu ja siseriikliku rahu säilitamiseks tuleb kurdide nõudmistele järele anda ning vastu võtta AKP-le mitte nii meelepäraseid otsuseid.

Türgi ja kurdide etniline konflikt ulatub 20. sajandi algusesse. Türgi Valitsusel puudub kurdipoliitika kui niisugune, kuna kurde ei peeta vähemusrahvaks ning seega pole nende kui grupi jaoks ka välja toodud õigusi, kohustusi, vabadusi. Alates Türgi vabariigi loomisest on Valitsuse peamiseks jooneks olnud Türgi identiteet ning seega kõik, mis võis ohuks olla türgi rahvusele, keelele ja kultuurile, keelati ära ning kurdidega rakendati pigem assimileerimise protsessi.

Kurdide õiguste eest hakkas võitlema PKK, ning konflikt PKK ja Türgi Valitsuse vahel on kestnud 1984-ndast aastast ja nõudnud ligikaudu 30 000 inimest. Türgi Valitsus alustas salajasi läbirääkimisi vangistatud Öcalaniga ning nende tulemusel kehtib 2013. aasta märtsist Türgi Valitsuse ja PKK vahel relvarahu. Öcalan ähvardas Kobane sündmuste käigus, et kui linn langeb Islamiriigi kätte, siis on relvarahu läbi. Kobane konflikt lõppes kurdide võiduga, pühasõdalased löödi minema ning relvarahu jäi pidama, kuid siiski tõi Kobane sündmus endaga kaasa palju muudatusi.

Islamiriigi aktiveerumine Süürias ja Iraagis ning eriti Kobane intsident on tugevalt mõjutanud kurdide poliitilist aktiivust Türgis. Ühtsustunne kurdide hulgas on kasvanud ning kui Türgi ei lasknud neid oma rahvuskaaslastele Kobanesse appi, näitasid kurdid oma pahameelt. Kurdid korraldasid mitmes Türgi linnas meeleavaldusi Türgi Valitsuse tegemate suhtes Kobane osas, mis tõi kaasa ligi 40 surnut, aga ka suuremat

tähelepanu Valitsuse ja kurdide suhetele. Kindlasti võtavad kurdid aktiivsemalt osa ka sel suvel toimuvatest parlamendi valimistest. Senini on suur osa kurde toetanud AKP-d, kuid viimase aja küsitlused näitavad, et toetus AKP-le väheneb. (Reuters 2015) Ning arvestades, kuidas valitsus käitus Kobane piiramise ajal, võib arvata, et kurdid näitavad oma arvamust hääletades mõne muu partei poolt.

Ka PKK ja Valitsuse suhted muutusid tänu Kobane konfliktile. Kui nõ tavainimestest kurdid on muutunud aktiivsemaks, siis PKK üritab oma senise vägivalla taktika vahetada poliitiliste läbirääkimiste vastu. Kuigi Kobane konflikti ajal ähvardas PKK Kobane langemise korral vaherahu lõpetada, siis seda siiski ei juhtunud. PKK sai võitluses ISIS-e vastu rahvusvaheliselt palju heakskiitu ning see omakorda survestab Türgit PKK-sse paremini suhtuma. Mis veelgi olulisem, Valitsus on kinnitanud, et soovib 30 aastat kestnud siseriikliku konflikti lõpetada ning on teinud selle suunas samme, nagu ka PKK. Kuid samas on mõlemad pooled endale ka taganemisruumi jätnud, PKK näiteks ei ole täielikult desarmeerunud ning Valitsus nimetab PKK-d jätkuvalt terroristlikuks organisatsiooniks ning sellelt pinnalt on veel pikk maa täieliku rahuni.

Siiski tõi Kobane juhtum Türgi Valitsuse kurdipoliitikas kindlasti kaasa palju muudatusi. Kui varasemalt on valitsus rakendanud pigem assimilatsioonipoliitikat, siis tänu kurdide maine paranemisele ning poliitilisele aktiveerumisele, oleks Türgil mõistlik anda kurdidele rohkem õigusi, vastasel juhul saab Türgi Valitsus osa rahvusvahelisest pahameelest ning võib valimistel kaotada olulise osa kurdide häälest ning sellega koos ka võimu. Veelgi enam, PKK desarmeerimise nõueteks on rohkem õigusi ning suurem autonoomia, seega sõltub kurdi konflikti lõpetamine suuresti Türgi valitsuse otsustest, kui palju nad tulevad vastu PKK ja kurdide nõudmistele.

Kokkuvõtteks võib öelda, et Kobane juhtum muutis kurdid vihasemaks, julgemaks ja poliitiliselt aktiivsemaks, kuid samas tõstis PKK ja kurdide üldist mainet rahvusvahelistelt ning näitas ka, et PKK on valmis aastakümneid kestnud konflikti lahendama rahumeelselt. Türgi valitsuse maine omakorda langes nii rahvusvaheliselt, kuna Türgi ei olnud ISIS-e vastases koalitsioonis nii aktiivne kui teised riigid ootasid ning ei toetanud oma vähemusrahvust. Valitsuse maine langes ka paljude kurdide hulgas, kuid vaatamata pikaajalisele võitlusele kurdid üldiselt siiski eraldiseisvat riiki ei

taha, vaid nad tahavad autonoomiat Türgis. Suur osa kurde ei ole kunagi PKK-d toetanud ega tahtnud iseseisvat Kurdistanit, vaid suuremaid vabadusi Türgis. Ja kindlasti on neil nüüd tänu Kobane juhtumile võimalus võidelda endale suuremad õigused Türgis ning loodetavasti jõuab see juba peaaegu sajandi kestnud probleem kõigile sobiva lahenduseni.

Kasutatud Kirjandus

Albayrak, Ayla & Peker, Emre. „Kurdish rebel leader repeats call to end armed struggle in Turkey.“ The Wallstreet Journal, 21.03.2015 (külastatud 13.04.2015)

<http://www.wsj.com/articles/kurdish-rebel-leader-repeats-call-to-end-armed-struggle-in-turkey-1426953264>

Bajekal, Naina. „Why Turkey Changed Course on Kobani“; Time, 20.10.2014 (külastatud 13.04.2015)

<http://time.com/3524962/turkey-kobani-policy-change/>

Banco, Erin. “Fight For Kobane May Have Created A New Alliance In Syria: Kurds And The Assad Regime.” International Business Times, 8.10.2014 (külastatud 13.04.2015)

<http://www.ibtimes.com/fight-kobane-may-have-created-new-alliance-syria-kurds-assad-regime-1701363>

Benedictus, Leo. “Why did Turkey invade Syria to dig up the grave of Suleyman Shah?” The Guardian. 20.09.2014 (külastatud 25.04.2015)

<http://www.theguardian.com/world/2015/feb/23/why-did-turkey-invade-syria-dig-grave-suleyman-shah>

Cornell, Svante E. 2001 “The Land of Many Crossroads: The Kurdish Question in Turkish Politics” Elsevier Science Limited

Cousins, Sophie. „„I’m not afraid of death“: On the front lines with the young women fighting ISIS“ New Republic. 8.11.2014 (külastatud 25.04.2015)

<http://www.newrepublic.com/article/119741/ypgs-womens-wing-ypj-battles-islamic-state-syrias-kurdish-land>

Ekmekci, Faruk. 2014 “Social Trust, Democracy, and the Kurdish Issue in Turkey” A Journal of Social Justice, Vol 26, Issue 24

Ergil, Dogu. 2000 "The Kurdish Question in Turkey" Journal of Democracy, Volume 11, Number 3, July, pp. 122-135

Hamrén, Ellinor. 2007 "EU, Turkey and the Kurds: The Turkish discussion on minority rights" Research paper

Hevian, Rodi. "The main Kurdish political parties in Iran, Iraq, Syria and Turkey: A research guide" Rubin Center. 19.08.2013 (külastatud 25.04.2015)

<http://www.rubincenter.org/2013/08/the-main-kurdish-political-parties-in-iran-iraq-syria-and-turkey-a-research-guide/>

Europe Report No 234. "Turkey and the PKK: Saving the peace process" International Crisis Group, 6.10.2014 (külastatud 12.04.2015)

[http://www.crisisgroup.org/~media/Files/europe/turkey-cyprus/turkey/234-turkey-and-the-pkk-saving-the-peace-process.pdf](http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/europe/turkey-cyprus/turkey/234-turkey-and-the-pkk-saving-the-peace-process.pdf)

Johnston, Chris. „Isis militants release 49 hostages taken at Turkish consulate in Mosul" The Guardian. 20.09.2014 (külastatud 25.04.2015)

<http://www.theguardian.com/world/2014/sep/20/isis-releases-hostages-turkish-consulate-mosul>

Jones, Dorian. „Turkey's Kurdish Leader Ocalan Calls on Rebels to End Fighting." Voice of America, 21.03.2015 (külastatud 13.04.2015)

<http://www.voanews.com/content/turkey-kurdish-leader-ocalan-calls-on-rebels-to-end-fighting/2689701.html>

Krajeski, Jenna. „The consequences of the battle for Kobani." The New Yorker, 26.02.2015 (külastatud 13.04.2015)

<http://www.newyorker.com/news/news-desk/the-consequences-of-the-battle-for-kobani>

Krohn, Jonathan. „Fight for Kobani is a spectator sport for Turkey." USA Today, 10.10.2014 (külastatud 13.04.2015)

<http://www.usatoday.com/story/news/world/2014/10/09/syria-korbani-kurds-turkey/16992043/>

Loizides, Neophytos G. 2010 "State Ideology and the Kurds in Turkey", Middle Eastern Studies, 46: 4, 513-527p

McGarry, J & O'Leary, B. 1993 "The politics of ethnic conflict regulation" Routledge

Peker, Emre. "Kurdish rebels in Turkey demand democratic reforms to disarm." The Wall Street Journal, 1.03.2015 (külastatud 13.04.2015)

<http://www.wsj.com/articles/kurdish-rebels-in-turkey-demand-democratic-reforms-to-disarm-1425252671>

„Turkish pollsters see weaker support for AK party in June vote” Reuters, 15.04.2015 (külastatud 12.05.2015)

(<http://www.reuters.com/article/2015/04/15/us-turkey-politics-poll-idUSKBN0N60YW20150415>)

Zalewski, Piotr. „Turkey Decides to Hit Kurdish Rebels Instead of ISIS.“; Time, 14.10.2014 (külastatud 13.04.2015)

<http://time.com/3507187/turkey-kurdish-rebels-pkk-isis-kobrani/>

Zalewski, Piotr. „Turkey Grapples With an Unprecedented Flood of Refugees Fleeing ISIS“; Time, 23.09.2014 (külastatud 13.04.2015)

<http://time.com/3423522/turkey-syria-isis-isil-refugees/>

Zaman, Amberin. „Kurdish victory in Kobani defeat for Turkish policy.“ Al-monitor, 28.01.2015 (külastatud 13.04.2015)

<http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/01/turkey-kurds-kobani-defeat-turkish-policy.html#ixzz3V8MKEqPp>

Staff and agencies. „Isis finally admits defeat in Kobani after air strikes force its fighters to retreat.” The Guardian, 31.01.2015 (külastatud 13.04.2015)

(<http://www.theguardian.com/world/2015/jan/31/isis-kobani-islamic-state-syria>)

Staff and agencies “Turkey opens its bases for US and coalition forces in fight against ISIS” The Guardian. 13.10.2014 (külastatud 01.05.2015)

<http://www.theguardian.com/world/2014/oct/13/turkey-opens-bases-isis-syria-kobani-kurds-coalition>

The Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Centre „After about four months of fighting ISIS was defeated in the Kurdish city of Kobanî (Ayn al-Arab) in northern Syria. It was the worst blow dealt to ISIS since the beginning of the American and coalition campaign against it.” 8.02.2015 (külastatud 13.04.2015)

http://www.terrorism-info.org.il/Data/articles/Art_20768/E_023_15_906248123.pdf

World Heritage Encyclopedia. “Tomb of Suleyman Shah” (külastatud 01.05.2015)

http://www.worldheritage.org/articles/Tomb_of_Suleyman_Shah

Summary

Relations Between Turkey and Kurds Based on the Siege of Kobani.

The present thesis focuses on analyzing the Kurdish and Turkish relations and how the siege of Kobani has changed them. Since the collapse of the Ottoman Empire, Kurds in Turkey have suffered under suppression. Turkey wanted to create a monoethnic nation-state and for that they used assimilation on Kurds. In the 1980s a Kurdish national movement PKK (*Partiya Karkerên Kurdistanê* – the Kurdish Workers’ Party, hereinafter referred to as PKK) arose and started to fight for Kurdish rights. For the last 30 years the Turkish Government has struggled to deal with the PKK.

One of the most important events regulating Kurdish-Turkish relations lately is the Siege of Kobani. While Syrian Kurds were fighting against ISIS in the City of Kobani, Turkish Kurds wanted to help their companions and also expected support and help from the Turkish Government. Kurds did not get as much help as expected from Turkey due to various reasons: Turkey did not want to support the affiliation of PKK in Syria because that might have also strengthened their long time enemy PKK, they did not want ISIS to be their enemy because if their army had entered Syria, Assad would have taken it as an intrusion etc.

The jailed leader of the PKK Öcalan warned that if ISIS gets Kobani, the ceasefire between the PKK and Turkish Government would be over. Luckily, Kurds won in Kobani but the relations between Turkey and Kurds are not the same as before. Kurdish people are now more active about their rights, are organizing protests and do not support AKP (*Adalet ve Kalkınma Partisi* – The Justice and Development Party, hereinafter referred to as AKP) as much as before. PKK calls for bigger autonomy but they want to gain it by political means. Turkish Government still does not want to give as much autonomy to Kurds as they want, but, international pressure, upcoming elections and the desire to end Kurdish conflict might make them meet Kurdish demands.

The main method used for analysis is case study. Theoretical background is based on McGarry’s and O’Leary’s book “The politics of ethnic conflict regulation” 1993. For a

long time the Turkish Government used the assimilation policy for resolving ethnic conflicts (or the minority issue) in the country conflict regulation. But that did not function because Kurds were not happy with discrimination of their language and culture. Most of the Kurds did not want secession, but the goal of PKK was an independent Kurdish state.

The result of the analysis shows that the siege of Kobani changed the relations between Turkish government and Turkish Kurds. Though Kurdish population feels more nationalist than before, PKK has proven that they are ready for political negotiations instead of using violence to reach their goals. They do not demand an independent state anymore, instead they want more rights and autonomy inside of Turkey. The question is if Turkey will give it to Kurds. On the other hand, the Kurdish votes and internal peace are important for the Government. International support to Kurds is also pressuring Turkey to give more rights to their minority. If Turkey decides to meet Kurdish demands, the conflict regulation will move towards federalism and will hopefully solve the conflict which has lasted for a century.